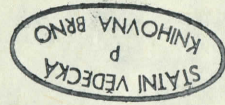

François VILLON

Velký testament

286589

85495

MZK-PK Brno

JAN SMREK 1978
© Translation

1
 V tridsiatom roku môjho veku,
 vypijúc všetkých potúp slasť,
 ni blázon priam, ni múdry vcelku,
 musel som ešte zažiť strasť
 najväčšiu, a tej každú časť
 zostrojil Thibault d'Aussigny ...
 Biskupa cti v ňom ľud i vlasť,
 ja však nie — nemám príčiny.

2
 Biskupom nie mi je ni pánom,
 ved leda úhor pod nim mám.
 O mne vravieť jak o poddanom?
 Nie som mu jeleň ani laň.
 Na kôrke držal ma ten pán,
 vodou ma celé leto ctil.
 Plat skupaňovi, bože, sám,
 tak jak on mne sa pričínil.

3
 A keby ma snáď niekto káral,
 že preklinam ho — nuž to nie!
 Zle vravel som snáď, ohováral?
 On sám ma dobre rozumie.
 A či mi to za zlé mať smie,
 keď prosím, nech sa nebies kráľ,
 Ježiš, tak nad nim zľutuje,
 jak on sa nad mnou zľutoval?

4
 Ale ak tvrdý bol a krutý
 — a viac než vyslovit sa dá! —
 chcem, nech ho v živote i smrti
 rovnaká stihne odplata.
 Cirkev nám, pravda, ukladá:
 Modlite sa za nepriateľov!
 Mne hanba ... Bože, vzyvam ťa,
 sám jeho dušu súd i telo!

Nuž skrúšene sa zaňho modlím,
no aj za dušu Cotarta,
však naspamät' len, v nepohodli
zvyk pikardskeho oltára
zapáčil sa mi — otvára
sa škola tá v Douai či v Lille.
Nech on ta, keď mu prihára,
beži, by sa to naučil.

6

Ale ak modlitbu chce hlasnú,
ja pri tom, čo je svätý krst,
prisahám: tu je! Časť tú krásnu,
čo nahlas odznie z mojich úst,
v žaltároch vyhladal môj prst,
a nemám viazané ich v koži.
Tam znie: **Z dní jeho, bože, spust,**
a nech svoj úrad skoro zloží.

7

Tak teda ku Božiemu synu
modlím sa, On mi ráčil dať
dušu, telo, aj milosť inú
ráči mi preukazovať,
keď ma chce diabol suzovať
a svet mi hanbu dáva piť.
Pochválen On, aj Božia mať,
aj dobrý kráľ náš Ludovít.

8

Nech je jak Jákob požehnaný
a múdry ako Salamún,
v chrabrosti, síle prekonaný
tak či tak nebol, škoda dúm;
chce dlhý život? — Boh to splň,
Matuzalemov daj mu vek,
v pamäti nech ho, suma sum,
ma celý zemský okršlek.

Nech vziđe z jeho vzácnej krvi
huf detí, dvanásť chlapčiekov,
posledný krajsí ako prvý
a všetkých nech má s manželkou,
ni jedineho s frajerkou,
a chrabrost, bože, všetkým daj
Veľkého Karla. Záver slov:
niž zlého viac, len ešte raj.

10

Ale že sa už slabý cítim
— na zdravi nie, skôr na imani —
kým si tu trošku do rúk chytím
rozumu, čo mi bohom dany,
ver nie od Iudi požícaný,
spisujem tento testament.
Odvolat, zrušiť v ňom dač', páni,
neľzá — to krv, nie atrament.

11

Datum est v jedenašestdesiatom,
v roku, keď dobrotvivý kráľ
mehunským vytrhol ma katom
a života mi vrátil dar.
Tým skutkom si ma zaviazal,
že navždy, až po jeho smrt',
oddanosť som mu prisahal.
Dobro sa nemá zabudnúť.

12

Nuž veru, náreky a stony,
keď, štvany viac než neverec,
nemal som, kde bych hlavu sklonil,
tie um a city moje preds'
viac vybrúsili nakoniec,
než každý múdry komentár,
čo Averroes, učenec,
nám k Aristotelovi dal.

12 / 13

Ked bez groša, bied znajúc hrúzu,
som putovávajal, plný dúm,
boh, pútnikov čo z Emauzu —
jak vravi evanjelium —
posilnil, aj mój biedny um
obšťastnil: Tu, hľa, mesto Nadej!
Vtedy som spieval **Te Deum**.
Boh nerád truce v duši mladej.

14

Som hriešnik, viem, no Hospodinu
načo by bola moja smrť?
On odpusti mi hriech a vinu,
ked obrátim sa, nechám blud;
no i kebych mal vydýchnuť
v hriechu, On, všemohúci, zná,
že som sa kajal, Jeho súd
istotne omlósti ma.

15

A, ako v prvej časti hlása
vznešený Román o Ruži,
mladém srdcu odpúšťa sa
hriech, aj keď tresť zaň zasluži.
Ked staré je, žiaľ, netúži
už hrešiť — nuž kde rozum má
ten, kto už dnes ma hrdúsi?
Zrelého zriec var' nechce ma?

16

Ak ctené pospolité blaho
chce moju smrť, ak prekážam,
ja krik svoj necením si draho.
a, pomôž boh, sám sa ho vzdám.
Nikomu sviecu nezhasám,
či živý je, či v rakve leži.
Vrch pre chudáka, vravia nám,
nehne sa z miesta. A svet beži.

Pred Alexandra Velikého
raz muža menom Dioméda
priviedli tuho sputnaného,
bo pírata v ňom poznal svet,
čo postراح mora býval, ked
preháňal po ňom koráby.
Mal ortiel smrti počúť hneď
a prísť o život pochaby.

18

„Prečo si,“ začal cisár vravu,
„lúpežník, počul by som rád?“
Ten odpovedá, zdvihúc hlavu:
„Prečo ma lúpežníkom zvat
dovoľíš? Pre jedinu snád
tú bárku, ktorej pánom som?
Môcť vyzbrojiť ich, nastavať,
jak ty, som — čo ty — cisárom.

19

Čo chceš? — mne neúprosný osud
určuje všetko konanie.
Stasie mi meria dĺžkou nosu
a ako victor zavanie.
Prepáč mi nejak, lebo nie,
lež vedz, že z chudoby a bied,
jak o tom porekadlo znie,
nekvitne statočnosti kvet.“

20

Počujúc cisár Dioméda,
dľaň priazne pred nim otvorí:
„Dnes skončila sa tvoja bieda,
ja zmením ti tvoj osud zlý.“
Tak. A na suchu, na mori
viac o ňom zleho neslýchali.
To Valérius hovori,
ten, čo ho v Ríme Velkým zvali.

Ani ja by som nebol vandräk,
nech ma boh pred tvár takého
milosrdného Alexandra
vedie a nakloni mi ho,
čo darcu života šťastného.
Potom sám poviem: Ber ma, kat,
ak nevydržím bez zlého.
Vyháňa vlka z lesa hlad.

22

Ziaľ mi je za mladosti časmi!
Ach, ja som ľúbil zábavky
viac ako iní, až som s vlasmi
v konkurze — sú to padavky.
Mladost, tá kňazná z rozprávky,
odišla, nepovediac kedy.
Pešo šla, komo? — hádanky!
Ni darček po nej naposledy.

23

Ona je preč a ja som zostal,
s rozumom, biednym na vedy,
čierny a suchý jak ten košťal,
bez zárobku a bez renty.
Vďačne ma zapru už aj ti
najmenší z mojích, zdvihúc nos,
keď nepočujú nikedy
v kešeni mojej zvonit gros.

24

Netajím, že som vyhadzoval
na lakôtky a rozkoše,
no že som pri ženských sa choval
príštedro, to mi nemôže
vyčítať priateľ — akože,
zveril mi gate daktorý?
Zalovať na ma? Mójbože,
len aby horší neboli.

25

Je veru pravda, že som ľúbil,
aj by som ľúbil veľmi rád,
lež so srdcom, čo zná len hlúby,
a s bruchom, čo zná iba hlad,
trud za ľúbostou putovať.
Pokým však chudák zakáša,
druhým, čo vedia brať, nie dať,
každý tanec len vynáša.

26

Ach, bože, kebých sa bol učil
v mladosti časoch bláznivých,
a mravy cítil — dnes bych sa tučil,
dom vlastný, komnaty mal, v nich
dost jedál a vín ohnivých.
Chodieval som však za školu
jak dieťa zlé. Dnes mám len vzdych,
srdce mi puká od bólu.

27

Priliš som srdcu povoľoval
či v lásках a či v bujnosti,
dľa Ecclesiastovho slova:
„Užívaj synu, v mladosti“,
lež Mudrc v svojej múdrosti
vravel aj *educatus sum*:
„Mladý vek, časy rujanosti
sú iba klam a nerozum.“

28

Moje dni, podľa Jôba, stleli,
jak keby boli nitkami,
čo z kusu plátna vyčnieť chceli
a tkač ich zaraz pri tkani.
Núž ďalej aká obava?
Tomu, kto na smrť schystany,
v nej iba pokoj ostáva.

16 / 17

Kdeže sú milí kompaňoni
potuliek mojich, výreční,
spevaví, bystrí, kde sú oni,
v žartovných kúskoch výreční?
Mnohý už umrel, nreční,
jazyk mu červy zozrali;
boh mu daj pokoj konečný
a chráň tých, čo tu ostali.

30

Daktori, pravda, bohuchvála,
sú veľkí páni, magistri,
imí zas, holi, žijúc z mála,
zobračke nosia tanistry.
Za mŕčov išli filistri
a stali sa kartuziánmi,
jedálne majú dve i tri,
na veľkej nohe žijú s pámmi.

31

Tým veľkým pánom dajže, bože,
nech si tam žijú na loji;
čo ešte obšťastníť ich môže?
nik z nich o nič viac nestoji.
No chudáka čo ukofí?
Len trpezlivosť, keď je lačný.
Ostatní? — Ti sú v pokoji,
v kveštúre mnišskej sebestační.

32

Im víno, čerstvo narážané,
tečie vždy; majú bouillóny,
omáčky, ryby vyprážené,
omlely, že po vôni
ich pec je známa na hony.
Čo spraví murár bez pomoci?
nič — pokým oni, kužoni,
si sami lejú vo dne, v noci.

33

No urobil som odbočenie,
a moja vec je inakšia.
Ja, bedár, nemám poverenie
súdiť, tým menej môžem ja
odpúšťať, len ak Mária
či Ježiš, Syn jej sladký Oni
Ak oni chcú, nech odpustia.
Ja čo som písal, písal som.

34

Nechajme kláštor, nech je kláštor
a vravme veci veselšie.
Kto pri kláštore nevyrástol,
pre toho to len nuda je.
Chudoba, o nej každý vie,
že smutná súc, je pohľadavá,
vše ostré slovo vypovie —
a ak nie, nuž ho v mysli máva.

35

Ja z nepatrného som rodu,
som synom chudoby a bied,
môj otec nikdy nemal pôdu,
ni Horácius, jeho ded;
po stopách predkov mojich kvet
neplá, ich sláva nevymlsla,
osláv ich boh, sú však len smet,
v hroboch bez koruny a žezla.

36

Neraz ma srdce káralo:
„Oloveče, nechaj lamenty!
Ze nie si Jaques Cuer, že máš málo,
nie zlata, striebra na centy?
Košľu zrebnu za kmenty
boháčov rád bys? vymeniť?
Lež čo je lepšie, žiť jak ty,
či pánom byť a v krypte hniť?“

18 / 19

Bol pánom ten a ten . . . a amen.
 Už nie je . . . Ako? pre Krista!
 Stratil sa v bezдне ako kameň,
 tak vraví Dávid žalmista.
 Disputa o tom neista
 mne, hrišníkovi, neprislúcha,
 prenehávam ju dočista
 tým, ktorí nosia kňazské rúcha.

38

Diadem s hviezdou, so súhvezdím
 nemám, anjelský nie som syn.
 Otec môj umrel, málo zvestí
 je o ňom, spas ho Hospodin.
 Chudernu mater smrti stín
 tiež obchádza už, niet jej rady.
 A môj smer? Tiež len cintorín.
 Bo ani ja už nie som mladý.

39

Ja viem, že bohatých i hladných,
 urodzených i chudákov,
 štedrých i skrupných, špatných,
 bakalárov i hlupákov,
 aj dámy s kráskou storkou,
 v golieroch, čepcoch samý škrob,
 s modrou krtvou, či s hocakou,
 smrť vezme všetkých v čierny hrob.

41

Umiera Helena či Paris,
 či iný z Iudí? Nikto z nich
 nedbá o **cura pastoralis**,
 bo lapá vzduch a stráca dych,
 žilč praskla, v očiach hasnúcich
dolores inferni len svietia.
 A muky umierajúcich
 nezmierni sestra, brat, ni dieťa.

Umierajúci chvie sa, sínec,
 kŕče má v kľboch, plnť hrôz,
 zmlandravie celý, tep mu hynie,
 krk spuchne, skríví sa mu nos.
 O telo ženské, či ten lós,
 ty sladké, chystá smrť aj tebe?
 Ziaľ, tiež — leda že Tanatos
 určil ti zaživa prísť v nebe.

Kde je ten pápež príkladný,

Kalixt Tretí, jak Rím ho znal?

Mal prestol Petra posvätný,

a jednak svetu vale dal.

Kde Alfonz, aragónsky kráľ,

kde Bourbon pôvabný, kde ctný

ten Karol, čo sa Siedmym zval?

Kde Carol Magnus závratný?

Podobne, kde je nešťastný

kráľ škótsky, čo pol tváre mal

vraj červenej jak uchvatný

ametyst, čo mu v žezle pláľ?

Kde kráľ, čo Kypru slávu stlal,

kde hispánsky kráľ udatný,

už bohvie jak sa menoval?

Kde Carol Magnus závratný?

Len mámením je svet a sny.

Ved kto by smrti odolal?

Tá, nech si aký poriadny,

je tu, keď si ju nevoľal.

Co v Bohémii panoval

Ladislav, kde je šarmantný?

Kde dedko, čo ho vychoval?

Kde Carol Magnus závratný?

Bretónec Claquin čím sa stal?

Gróf z Auvergne čím? A ostatní?

Pán z Alençonu kde? Ach, žiaľ,

kde Carol Magnus závratný?

Ach, kde su dámy dávných čias,

kde Flóra, výkvet rímskych dám,

kde Archipias, kde je Thais —

Hellenky, rovné najädám?

Aj nymfu Echo v myšli mám,

vôd nadľudskú tú okrasu,

čo hlas svoj dala skališkám.

Jaj, kdeže lanské snehy sú!

Kde Heloise, čo zriedla raz

a j Abelarda k hrišnym hrám,

až, za trest, stal sa z neho khaz,

vymiškovany! — dokladám.

Kde kráľovná, za ktorej plam

Buridan — k svojmu úžasu

v mech všitý! — logal Seinu priam?

Jaj, kdeže lanské snehy sú!

Kráľovnej Blanky belost, jas

a spevný hlas — kam zmizli, kam?

Kde Berta, noháť až špás,

Beatrix, Allys, grandmadame

Haremburges z Mayne, a kde je sám

bič na Britov, jak Jeanne d'Arc zvú?

Presväta Panna, zjav to nám!

Jaj, kdeže lanské snehy sú!

Márne je pátrat, vkladat v rám

obrazy, bledé od času.

Ostal len reťren, s tým sa hrám:

Jaj, kdeže lanské snehy sú!

Lebo aj Svätý Otec náš,
 maľuci albu, štólu skvúcu,
 pred keru sám zly Satanáš
 papulu zavre prskajúcu,
 zlost na bedára metajúcu,
 je jak ti druhi — Pavel, Peter —
 v svete len plevu naništúcu.
 Smrt bere šeko jak ten veter.

Cisára z Byzancu-li znáš?

Mal berlu zlatem jagajúcu.

Francúzskemu-li úctu vzdáš

královi, šeckych králov slncu?

Nastaval chrámú, nehynúcu

mal slávu a moc vyše beder,

a nechal to tu, jak by z trucu.

Smrt bere šeko jak ten veter.

Z Grenoblu, Widne pamatáš

rytírstva chasu vojujúcu?

Z Dijonu, Salins znamenáš

vojvodov, šlachtu pannujúcu

aj čeládku ich hodujúcu?

Hodoval pán, pil zbrjnos, jedel,

az každý na dno prišel hrncu.

Smrt bere šeko jak ten veter.

Jeden los jednakého puncu

ma jedenkazdý, abys vedel,

chudák, xi princ, xi knaz, xi huncút.

Smrt bere šeko jak ten veter.

Ked pápezi a mocni králi
 a ked synovia kráľovien
 su v hroboch, chladmí, a čo mali,
 stratili, trón i trónnu sien,
 úbohý kucebrik ja z Rennes
 nemám umrieť? Bud vóla bozia,
 no ešte užít, chvilku len,
 a počestne nech v hrob ma zložia.

43

Svet tento veru vecny nie je,

jak myslia bruchopasnici,

pod smrtiaci nôž každý speje,

nuz nech si mladi chasnici

žartuju, posmech na lici,

кто ostarel raz, nech sa stara

nepodobaf sa opici,

čo, ked aj stara, žarty stvára.

44

Co starcovi však ostaf môžc,

ked žartu niet? — len zobranie.

Smútok mu srdce zvierá, bože,

žit sa mu nechce, veru nie.

Ked priveiké je zúfanie,

vykonal by aj strašný čin

a vzal si život; nestane

sa to, ak nedá Hospodin.

45

Zartovná byva chasa mladá,

starý však žartom pokoj daj,

lebo ked ti raz klesá brada,

mrtky máš úskrm, pamätaj.

Nuz pác sa, mlč. Tu nebodaj

rieknu: Tekvica vyčerpána.

A ked chceš vraviet, zhiknu: Jaj,

čo chceš, ty slivka opadaná!

Tak isto je so starenkami,
čo bezzubé sú už, no žut
ešte by chceli s fľiľenkami,
len keby mal kto ponúknuť.
Nuž tíško prosia: bože, súd,
prečo sme staré, ony mladé?
Boh mlčí. Ma sa prelieknuť?
Lahko by prehral v tejto zvađe.

Lamentácie krásnej zbrojmajstrovej

Lamentuje si starenka,
zvaná raz „krásna zbrojmajstrová“
a za dievčensvom narietka,
čo nevráti sa nikdy znova.
Pocujem žalostné jej slová:
— Privčas si zatáhla mi hrud,
staroba krutá, strasná soval
Náčo žiť takto? Radšej smrt.

Kedy si krásna bola som
a nad mužskými moc som mala.
Nad klerikom aj nad kňazom,
aj nad kupcom som panovala.
Dali mi, čo som si len priala,
bo každý z nich v tom tušil raj,
čo odmietne dnes, keď som stará,
najposlednejši pobehaj.

Nebolo noci ani dňa,
by nechodili za mnou páni.
Vymkla som mnohých, hlupaňa,
len z lásky k jednému, čo ani
nezastúžil byť milovaný.
Grobán, len vyzieral ma, bil.
Lúbila som ho, bárs bol planý.
Tak veľmi sa mi zatúbil.

Triďsať rokov, čo pominul sa.
A ja si ďalej zametám,
ja, stará meľta. Aká hrúza,
keď sa tak nahá obšmietetam
pred zrkadlom — čo vidím tam,
div na ten obráz nenapíjujem.
Koleno, bradu ostrú mám.
Vidiac to len sa rozjedujem.

Triďsať rokov, čo pominul sa.
A ja si ďalej zametám,
ja, stará meľta. Aká hrúza,
keď sa tak nahá obšmietetam
pred zrkadlom — čo vidím tam,
div na ten obráz nenapíjujem.
Koleno, bradu ostrú mám.
Vidiac to len sa rozjedujem.

Kde je to čelo — akasamt,
blond vlasy, dlhé temné riasy,
ohnivých očí vábny kmit,
čo aj tých múdrtých opantál si,
kde noštek nezbedníckej krásy,
kde uska, v brade jamôčka,
kde líčka, stvorene pre špásy,
a malinové ustôčká?

Kde útle plecica, ramienka,
dlane, čo vedeli byť hravé,
prsničky drobné, kolienka,
vysoké boky, kolembavé,
k turnajom lásky vyzývavé,
kde jaskynka jak z pohádky,
ukrytá v mocných stehien sláve
vo vnútri svojej záhradky?

Balada o naučeníach krásnej zbrojmajsťrovej
dievkam radodajným

Spomeh si len, rukavičkárka,
čo som sa ťa nazaučala!

Aj tebe, Blancka príštípkárka,

je čas, bys' v zrkadle sa hrala.

Ber vpravo, vľavo, moja maľá,

či pekný chlap je, či je špatný.

Bo stratiš kurz, keď budeš stara,

jak peniaz, čo už nie je platný.

Aj ty čuj, milá udenárka,

čo v tanci bývaš taká jara,

! Guillemette, švárna fotehárka:

nech mi z vás žiadna neotáľa,

keď pán chce lásku — mladost' zhára,

scvrkne sa v okne drieb váš státný.

Ostanete len pre farára,

jak peniaz, čo už nie je platný.

Pozor, Zanetka čapiciárka,

už si sa dost' napreberala!

A Katarína remenárika,

nie abys' mužských odháňala.

Bo, hoc si sa im krásnou zdala,

vysmejú ti tvoj prsník vnadný,

keď zvädneš; plechom si sa stala,

jak peniaz, čo už nie je platný.

Užite dievky, svojho jara.

Mňa však už nepoteši žiadny.

Ja dohrála som, doskákala.

Jak peniaz, čo už nie je platný.

A čelo moje? Sama brazda.
V riasach niet čípkoka pokope,
z ľíc, z brady zmizla jamka každá.
Usmevy moje znali azda
privábit' kupcov — dávno to!
Nos, usi — kto by sa dnes nazdal,
že mali cenu nad zlato?

Nuž takto vyjde na márnost

paráda všetkých, žien i panien.

Čo je z pliec? Hirbol, jama, kost.

A len pár štangli ostal z ramien.

Prsniky boli ako kameň —

dnes niekomu ich ukazu!

Stehná? Dve jaternice. Amen.

A moja jaskynka? No fuj.

Takto my, babky scvrknuté,

žialime za dobrými časmi.

Prí peci kvaciác, skrehnuté,

kvilime škreklavými hlasmi.

Ach, mladý vek náš, ten bol krásny,

lež staroba je ukrutná.

Smutný je vek to, prenešťastný.

Ved' to raz každý ochutná.

Zle, dobre sú? — jak um môj stáčil
na dávnej krásky lekcie,
tak Fremin, písár môj, ich značil
a ten jak ja sám vážny je;
čo lotor splietol, to sa vie,
čitateľ tohto registra
len mne za golier prišije;
dľa žiaka súdia magistra.

48

Zatúbiteľ sa je nebezpečné,
viem — treba tu mať odvalu.
No darmo mi chce niekto večne
vyhúdať, dávať výstrahu:
„Ty lásku za vec neblahu
pokladáš? — usudky máš plané,
lebo ty berieš v úvahu
len tamtie ženské, vykričané.

49

Tamtie len pre peniaze ľubia,
ľubené tiež len vo chvíli,
bez jemnosti sa s hockým snúbia,
šťastné, keď mesiac zakvíli.
Od týchto milý-nemilý
cívne a múdry hned si hľadá
ctnej ženy obraz spanilý,
kde má aj srdce to, čo žiada.“

50

Nech ktokoľvek mi toto vraví,
na predsudkoch je závajú.
Do dobrých rodín, kde sú mravy,
on kaže ist — ja nemyslím.
Bo ja, čo chodím k dievkam zlým,
dni tráviac s nimi, na posedlky,
svedectvo vydat môžem im,
že počestné raz boli všetky.

Naozaj boli počestnými,
karhat ich — mylika veľiká.
Čo spravila však láska s nimi?
Tiež mala jedna klerika,
tá mnicha zas, tá laika,
prv než sa vykričanou stala.
Lež keď raz mali chlapíka,
schytil ich večný smäd a páta.

52

Ony si milých vybrali
tiež zjavne, priam dľa Dekrétu,
a s jedným len sa milovali,
až dole stiahnuc roletu.
No nebolo v tom rozleťu,
bo dievča, keď ho jeden ľubi,
nemá dost — v síle rozkvetu
najradšej všetkých ľúbilo by.

53

Prečo sú také? Karhat dámy
nie mi je česť, lež tortúra,
nuž vravím iba: tak sa zda mi,
že je to ženská nátura.
Do toho rým nech nešťúra,
no v Remeši, v Lille ženské spája
rým jeden, jedna fabula:
Sest byčkov spravi viac než traja.

54

Nuž blaznom lasky dajú vale
a s plnou parou paničky
pustia sa ľubiť, chodia stále
na vychodene chodničky.
Slová im nie sú pátričky,
aký je mužský maličký!
On trpi, a med líže ona!

30 / 31

Nuž milkujte sa dosýta,
na bály chodte, na vohľady,
čo z toho? — hlava rozbitá,
a rozum? — viac mu ničto rady;
Salamun raz pre ženské vnady
tiež slúžil modlám; Samson sám
aj okuliare preto stratil.
Stasťny, kto vyhne sa tým hram.

Orfeus túžby z varýta
ľudil tam, kde sa Léthé hadi,
až ho štvorhlavá doga tá,
Cerber, mal zožrať od náľady;
krásavec Narcis, ťuhaj zľaty,
pre ľasku k vodným panickám
do studne skočil, zhynul mladý.
Stasťny, kto vyhne sa tým hram.

Sardanapal, čo zavítal
na Krétu s vojmí dobyť hrady,
priadol, meč hodiac do zita,
keď uvidel tam ženských rady;
Dávid kráľ, prorok, zo záhrady
zrel v kúpeľ: riadne stehná tam!
Kvôli nim bázeň božiu zradil.
Stasťny, kto vyhne sa tým hram.
Amon zas Tamar popýtal
do spálne, nech mu kašu sladi,
ten krvismilník počítal,
že na sestre si vášeň schladi;
Herodes rád mal tanec hadi,
spev, oblé boky — svätý Ján
to nemiloval, nuž bol sfaty.
Stasťny, kto vyhne sa tým hram.

O mne tiež jedna levíta:
Nahého ma raz, bez parády,
prali jak prádlo z koryta,
a kto mi to dal zmydlit hnáty?
Len Kátku z Vausseles čin ten špati
(aj Noel tam bol, pamätám).
Tak za jednu noc chudák plati.
Stasťny, kto vyhne sa tým hram.

No bakalár je raríta!
On svoje bakalárky v mladi
zanechal by mal? — skôr sa dá
zaživa skvarit Jednak radi
každému, kto ich s vierou hladi:
Cierna či plavá, jeden krám,
čo aká sladká, šudif hladi!
Stasťny, kto vyhne sa tým hram.

Keby tá, ktorej som sa snažil
kedysi slúžiť oddane
a mnoho útrap pre ňu zazil,
hneď na začiatku kampane
bola mi riekla: "Nie, pane!"
(žial, nevyslovila ni vetu),
hlupák sa zo mňa nestane
a vyslobodím sa z jej sieťi.

56

No ona mlčky, bez odporu
počúvala, keď štebotne
zabával som ju hore-dolu,
ba keď som sa k nej náhodne
choval aj trochu životne
a objímal ju, hladil vnady,
trpela všetko ochotne.
Prítom však bola plná zrady.

57

Klamala ma a za nos viedla,
vriavac mi všetko naopak,
že hľúb je dýňa, vrba jedla,
popol je múka, kukol mak,
a tuče v kockách nobl vrhy
(klamár vždy vyzíje len tak,
keď šudí a hru platí druhý).
Vravela večer, že sa brieždi,
nebesá pec sú medená,
luna je ovca, pastier hviezdý,
oblaky kravské vemena,
mušt žbrnda piva spencena,
mladý panosť je tučný abbe
a z hodvábu je spletená
šnúra, na ktorej chudák skape.

58

Mňa Láska väčšmi klamávala,
než prefikanych mládenčov,
bárs aj tým, vycibreným, dala
po nose — hrali snúbencov,
nuž vyťahla ich z remencov,
aj bez košele nechala ich.
Ja však zo všetkých milencov
vypil som najhorkejší kalich.

59

Odmietam Lásku, vzdorujem jej
v ohni a krvi, v súžení.
Len do smrti ma vrhá temnej,
hoc pre ňu veľký bez ceny.
Viac pre ňu ľutnu zo steny
nestrhnem, darmo prosia páni,
čo mi rang dali vznešeny:
Milenc trčhly, odmietany.

60

Už tento chochol vetru dávam,
nech si ho chytá, kto má chuť!
O tomto viacej nerozprávam,
ved nastúpil som inú púť.
Ze láske, jak znie ľudský súd,
zlorečil som? už nezlorečím,
bárs vraží sa: Kto čaká smrť,
má právo na všetjakej reči.

61

Citim už, smäd sa na mňa rúti,
kašlem jak kachovitý kôň,
vypíavam gule chrchlov z hrudi,
to značí, že pre Jeanetton
už nebudem viac seladón,
lež dedkom budem, starou mrchou.
A predsa ešte švihák som,
nezbedne ešte, mladé ucho.

62

Tak chceš to boh? Ci Tacque Thibault,
 čo dole, kde sa nehosi,
 lial do mňa prúdy chladných vôd
 a kŕmil hrúškou úzkosti?
 Vie boh, čo z nebies výsosti
 na modliacoho pozera,
 aké chcem preňho milosti,
 ze aby ho . . . *et cetera.*

64

No jednak nežičím nič zlého
 jemu ni kastelánovi,
 ba ani k pisároví jeho
 nemám zášť — škodit oslovi?
 Aj! Róbertkovi, majstrovi,
 čo vešat vedel, vyznať chcem:
 laskou, čo patrí katovi,
 takou ich všetkých milujem!

65

Pamatám, že raz, slabnúc v kroku,
 na odchod mysliac sto razy,
 šestpäťdesiatého roku
 spísal som isté odkazy.
 Mne naprotiveň mamľasi
 nazvali tú vec Testamentom.
 Nuž čo? Svet prísvojuje si
 raz toto tvoje a raz hento.

66

Nevravím, že ich odvolávam,
 bars vyjdem na psi tridsiatok,
 ba de la Barre, tá konská hlava,
 čo v ženskej vtlka poriadok,
 k trom snopom slamy v dodatok
 rohožky moje dostat má;
 stare, lež budú pod zadok,
 ked tam tie mladá objíma.

Ak nebodaj sú nespätané
 odkazy moje niektorým,
 či nech si pristo idu po ne
 k dedičom mojim, hovorím.
 Ked prezradím ich, nezhorím:
 Robin Turgis a Moreau, Provins,
 čo mal som, všetko pošlo k nim,
 postel aj duchny páperové.

68

Lež dost, už slovka nevyrečiem,
 bo testament už začínam.
 Ak Fremin, pisár, neutčie,
 lebo spi, zapísať mu dám
 všetkých tých, ktorých v mysli mám,
 na listy tohto pergamentu.
 Majestat Francie nech sám
 je svedkom môjho testamentu!

69

Srdce mi slabne, už to badám,
 ved' ľedva jachtám. Fremin môj,
 sadni sem — niet tu žiadnej madame,
 ni špehov, bo už nechcem boj —
 papier a instrument ber svoj,
 piš chytró, pekne, naisto.
 Co rozhadzane, múdro spoj,
 a všetko prepíš naisto.

70

Nuž v mene boha Stvoriteľa
 i Syna, narodeného
 z Márie Panny, s Otcou scela
 i s Duchom svätým rovného,
 ktorý nás zbavil od zlého,
 čo pošlo z Adamovej viny.
 Kto veri v to, raj prijme ho
 a bude sedieť so svätými.

72
Všecne byť zatratení mali
ich tela oheň pekla páli,
aj duše ich v ňom horeli;
len proroci si hovelí,
aj patriarchom bolo sladko,
bo už za živa vedeli
nepustiť oheň k svojim zadkom.

73
Nieкто snád na môj výrok povie:
„Cože tak smelo vravíš ty?
Si magister? Znáš bohoslovie?
Si pochabý a nadutý!“
Tu ja mám miesto dišputy
parabolu, čo učia v škole:
Boháč sa v pekle kormutí
a Lazár plesá v nebi, hore.

74
Modlíkal boháč u Lazára:
„Omoc si prst a kvapku vpusť
mne na jazyki!“ No nech tak zhára
sám Lazár, vtedy boháč just
nepodá mu ni suchý prst.
Tu žizeň predstaví si môže
zvlášť korheľ vecne smädnych úst.
Jaj, zachovaj nás pred ňou, bože.

75
Nuž nech je pri mne milosť božia,
— jak vrazil som — aj Božia mat,
bárs chudý strašiak, kost a koza,
básen chcem so ctou dokonať;
pot smrti ešte prekonat
dal mi boh, a mám fundament.
Iný bôh? — načo žalovat!
Začínam teda testament.

75
Ponašprv dušu svoju hriešnu
porúčam svätej Trojici,
vkladám ju v opateru neznu
Kráľovnej Orodovnici;
dar ten nech nesú tisíci
anjeli ta, kde hriešnych súdia
a tam, jak všetci hriešnici,
nech účasťný som milosrdia.

76
Item, do lona matky zeme
porúčam telo; čerý v ňom
nech hýria — bolo vytučené
na slávnom koste biskupskom;
rozžehnané už s každým zlom,
rado sa vracia v zeme tíš;
bládeniu koniec — pokoj v tom:
prach si a v prach sa obrátiš.

77
Item, čo nad otca mi býval
pestum môj Guillaume de Villon
a vychoval ma, o tom sníval,
že budem magister jak on,
aj do kaše ked vhurol som
— jak teraz — on vždy svoje vacky
vďaku mu vzdávam kolenačky.

78
A porúčam mu knihy, spisý,
zvlášť o Diablovom bzdení spis,
Guy Tabarie čo ocenil si
a vďal mi naň dobropis;
pod stolom je ten rukopis,
v zosiťoch, len tak rozhádzany,
bárs chyby v štýle našiel bys,
obsah je skvele plánovaný.

Item, pre matku moju biednu,
tolko ráz pre mňa strápenú,
hľa modlitbu som zložil jednu,
nech pozdraví ňou vznešenú
Kráľovnú nebies: niet pre ňu,
mi pre mňa, inde útocišťa,
keď pohromy sa priženú,
iba v Neji, matke Jezukrista.

Balada ako modlitba k Matke Villonovu matku bozej, zložená pre

O, Pani nebeská, vladárka zeme,
kráľovná očístca i pekla tiem,
milostiplná, sklon sa k hrišnej žene,
nech k tvojim vyvoleným patrí smiem.
Kreťanka nehodná som, dobre viem.
Lež tvoja dobrota, ó, moja Pani,
väčšia je ako každý hriech môj planý
a bez nej cesty k sláve nebies niet.
Čistá je pravda v mojom vyznávaní:
Vo viere tejto chcem ja žiť i mrieť.

Aj tvojho Synáčka ja ponížene
— ved' Jeho som — za hriechy prosit chcem.
Oroduj, nech sú aj mne odpustene,
jak mnohým z takých kajúcich sa žien.
Mariu Egyptsku mu pripomen.
Aj Teofila, ktorý pokušany
čertu sa zapísal — hriech neslýchaný —
lež Sviatosť v tebe zbavila ho bied.
Nech aj mňa pred Zlým láska tvoja chráni.
Vo viere tejto chcem ja žiť i mrieť.

Biedna som, stara. Jak tie tvory neme,
knižkám ja sotva za mak rozumiem.
V kostole, kde som farníčkou, ja denne
raj matovaný, lutny, hartý zriem,
však muky pekla tiež, až strachom mriem.
Ó, kráľovná, čo v svojom zmlilovaní
vyslyšís všetkých hrišnych na pokáni,
vyslyš ma, svetlom radosti mi sviet,
že ma tiež prijmeš v slávu rajskej brány.
Vo viere tejto chcem ja žiť i mrieť.

Uznesená ty, a plod tvoj požeňnaný,
Jezis, kráľ vekov, večný v kráľovaní!
Ludským sa synom stal pre naše rany.
Láskou hriech premohol a spasil svet.
On umrel za nás, mladý v obet daný.
Naš Spasiteľ, náš Pán on milovaný.
Vo viere tejto chcem ja žiť i mrieť.

Falošná kráska, talk mnoho ma stoj!
Rozum vždy spi, keď srdce niečo strojí.
Ach, skôr dat železo hrýzť zubom svojim,
Než lásku — zvem ju sestrou svojho zmaru.
Čitu v nej niet, smrt následok jej daru,
Och, v očiach neľútostných zrada zhára.
Tus hľadal som, a našiel tvrdú skalu.
Skôr skazu má než spásu pre bedára.

Mohol som, inde prosiac, na pokoji
A so ctou žiť, lež podľahol som čaru.
Rozum vždy spi, keď srdce niečo strojí.
Tak teraz štvany som, bez cti a zdaru.
Hej, ľudia, rata, rata! Strácam parni!
Ej, umriem bez boja, tak ma boh skára?
Či už aj Milosrdie, k môjmu žiatu,
Skôr skazu má než spásu pre bedára?

No príde čas — tou nádejou sa kojím! —
Keď uvädne aj váš kvet, koniec jaru.
Smiech nad vami mi vtedy bolest zhojí,
Ale, žiat, nekoro — už bez zápalu
budem, sám starý, mysliet na vás, starú.
Dnes ešte potok bubble, trvá päta,
nuž pite len, bars sklon váš ku poháru
skôr skazu má než spásu pre bedára.

Princ lásky, vašej nevole sa bojím.
Ale nech, pre Krista, ma neumára.
Či srdce štachetné snád, ľudia moji,
skôr skazu má než spásu pre bedára?

Item, keď aj sa s milou ľútim,
s tou drahou ružou, srdca dar
ni pečenú jej neporučím,
tá iné chce, tej žiari tvár
iba keď vidí pudlár
toliarimi z gruntu naplnený;
no kto by čo len groš jej dal,
— bars som to ja — buď obesený.

Bo ona dost má, nevidali,
čo som ja pre ňu? — prázdný stól.
Čo po nej! Vášne vyprechali
a zadok môj už vychladol.
Pre ňu by už len Michault bol,
kohút, kedysi preslavený;
v Saint-Satur leží, vzácny tvor,
spomeňte si naň pri modlení.

Jednak, nech vyrovnám si dlhy —
s Amorom, pravda, a nie s ňou,
ved pri nej všetky moje túhy
boli len marnou nádejou
(či pri druhých tiež takou ctnou
byvala, bez hany a hriechu,
nevím: dnes sa tou myšlienkou
vzrušujem, bars ma dráždi k smiechu) —

baladu výbornú som zložil,
čo celá škriľpavy má zvuk,
napísaná je na psej koži
a chcem ju poslať do jej rúk;
zanesie ju ten mameľuk
Pernet de la Barre, čulá rybka;
dáma-nedáma, to mu fuk,
on proste povie: "Tu máš, pipka!"

So sírou dusivou zliuč arzenik,
 z vápna a sanitry stien dať hrst múky;
 oľovo vriace leť ta okamžik,
 košľu židovky tiež vezmi tak spakruky,
 z jej hrančov, štancov loj sprav, nedbaj múky;
 z nŕh leprou žratých, neunytých rok,
 brud zhrtomazdi a neho pridaj loj,
 potom krv vretienic, žilc vlkov, mltvol hnáty
 a v tejto kaši vrazedlných drog
 škarar klebetníkov jazyk jedovaty.

Z kocurovej hlavy potom vyvaľ špik
 a pridaj penu z tlamy besnej suky;
 nech je to kocur, chorý na zrádnik
 a suka prašivá zvonka i zdnuky.
 A z mulla, čo má kach, šliam ťahaj, chrchtlov chrky
 fajnovu strihaj, kuštok na kuštok;
 to všetko podlej hnilou vodou stôk,
 kde vláadne potkan, mlok a žabie škratky.
 A v sôse týchto všetkých lahôdok
 škarar klebetníkov jazyk jedovaty.

V sublimát tento (pozor na dotyk!)
 vraz sem-tam ešte dáke hadie tuky,
 a z krvi zlej, čo prischla na nožik
 felciara, naškrab, keď je spln a zvuky
 noci už stíchli: potom — bez záruky,
 že je to ono — vytlač z čangru mok,
 vraz tam zo zlatej žily omastok,
 a v tomto — tam, kde kurvy hádzu vaty
 (host kuplerajov zna ten pôžitok!)
 škarar klebetníkov jazyk jedovaty.

Item, Andrymu Couraultovi
 pošielam **Protest**, písany
 proti Francovi Gontierovi;
 bol by ním rozčarovaný
 pan, ktorému je oddaný,
 ten Majestát? — nech mu ho nedá!
 V Pisme je: Nech sa poddany
 neškrtípi s mocným, bo mu beda!

Gontier ma nemôže dať sluhom,
 je urodzený len jak ja,
 nuž tuto s ním jak s rovným druhom
 smelo sa púšťam do boja;
 on vraj slasť nobl nápoja
 vo vode vidí, v lete, v zime:
 juj, mne to nedá pokoja,
 nuž dišputujme — uvidíme.

Komnata ako raj, rohožky, lôžko hladké,
 kanonik tučný tam dlhé chvíle kráti,
 s nim dama Sidónia, nežný krk, ústa sladké,
 patricne sfarbené, biela plet, vrkoč zlatý;
 mazuň sa, milkujú — a nahí, načím šaty? —
 údy spleťajú, smejú sa, deň-noc piju
 druh druhu božky z úst, z pokálov
 tak dierkou videl som ich cez dvere.
 Hned sa mi stíšil žiaľ: Hlad, jak si im žijú!

Niet veru nad poklad, žit v nádhere.

Franc Gontier s Helenou, vravte si o záhradke,
 čo plná mrkvy je, pažítky, różnej vňati,
 nech kýchka vidiecka steká po vašej briadke

a nech vám cibula s cesnakom ústa smradi —

pre mňa, vy chváľte to! a pre mňa, majte radi

ten svoj kút, kde vás vraj ružičky poľné kryjú

a spíte pod nimi, velebiac melódiu

krkania žiab — ja chválim fotele.

Vy, takú rozkoš znáť, tiež by ste chváľili ju.

Niet veru nad poklad, žit v nádhere.

Čo vaša tabuľa? Sunka vám visí v jatke,

vy máte posturheň, kašu, cmar, medu kláty

a vodu celý rok. Prisám pri svätej Matke,

mňa by to nemohlo privádzať do nálady,

aj keby pritom mi vohali ruži sady

a vtáčtvo oddialto až po Babyloniu

všetkým mi hrdlami húdlo mi symfóniu.

Zite si, pre mňa, v svojej povere,

Franc Gontier s Helenou, prisahám na Máriu,

niet veru nad poklad, žit v nádhere.

Princ, vy nás rozsudíte! Prislúžte justiciu.

Ja čakám rozsudok váš v dôvere.

Ved už jak chlapča som slýchaval sentenciu!

Niet veru nad poklad, žit v nádhere.

Balada o zobáčiku Parížanick

Item, dám sléčne de Bruyeres

— bars v evanjéliume viazne,

no biblištka je taká ver',

že má aj ziačky, sem-tam krásne —

přávo, nech volne robi kázne,

chtiac ľahké duchny obracat;

níc v cmiteroch však — rapkaj rázne

tým, čo tiež vedia zarapakat.

V štebotaní vraj vynikajú

tak v Benátkach, jak Florentanky,

v kupliarstve potom úspech majú

tie dnešné, ako ich pramamky.

No nech sú to už Lombardanky,

Kim, Janov, prisám, nech sú v tom

aj Piemontanky, Savojsanky —

parížsky zobák dáva tón.

Na katedrách sa pretékajú,

vravi sa, Neapolitanky.

Kiebetit výborne vraj znajú

Nemky a pruské dedinčanky.

No nech sú hoci Egypťanky,

či z Uhier, či kde majú trón,

Spanielky sú či Katalanky,

parížsky zobák dáva tón.

Item, chýzné a komorníci
(prečo nie? — neplatím to ja!)
nech po nociach si, maškrtníci,
z kuchyne panskej dozicia,
aj súdkov pár nech donicia
— zatial, čo s paňou drichme pán —
potom nech v tme si zacvičia,
najmä tak v páre je to fajm.

138

A dcérkam z dobrých famílií,
čo majú tatka, mamku, tetky,
tým nedávam nič, pri Márii,
lebo už moje dary všetky
dostali chýzné; sú to pletky,
no devušky by s dobrou vôľou
prehlti z koláčov aj striedky,
čo spadli z jakobinských stolov,

139

či z celestinských — nie sú zlé
ver' ani tie kartuziánske,
bárs život tieto rehole
prísny vedú — no devy panské,
videnia majú hrozitánske,
chradnú; nech Jaqueline, Perretta,
či Ysabean (zná rady dámske
tá Rada dām) ich osvietia.

140

Item, Margotka sladká, tučná
— jej tvárička? — no, matička! —
takto však ženská oberučná,
no, prisám, zbožná stvorička,
rada ma . . . dobrá dušička,
ja ju tiež . . . nikdy . . . z celej sily;
dajte jej — tu, hľa, pesnička! —
ak by ste na ňu nadabili.

V kumste sa temer nevyznaju
Svajciarky ani Toulousanky,
ked pri Seine si do turnaju
dve kofy pustia svoje sanky.
Spomínam Bretagne, Lotrinčanky?
Alebo ist' až ku Britom?
A či mám sem brať Pikardanky?
Parížsky zobák dáva tón.

Princ, držte len pre Parížanky
cenu a vavrín, slávy zvon.
Bo hoc mám cit aj pre Talianky,
parížsky zobák dáva tón.

135

Pozorujte, ked — dáma s dámon —
sukničiek riasy rozložené

tak graciózne, v prvími chrámov
kláštorných, farských, meli denne,
však strašne tajne; ked sa jemne
pritrite, budú iba ucho:

tak zistíte, že pri ich cene
Macrobis bol chudák duchom!

136

Item, opátstvu na Montmartri,
čo pamätá vek pohanský,
dám kopec, čo tiež k nemu patri,
takzvaný Valeriánsky;

k tomu mu pridám po panský
odpustky, čo mu pošle Rim,
potom muž mnohý kresťanský
navštevnu spravil môže im.